

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

M. A. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Könyvnyomdák Budapesten.

- I. kerület (Vár).**
M. kir. Államnyomda
 Nándor-tér 1.
M. kir. tud. Egyetemi ny.
 Iskola-tér 3.
- II. kerület (Viziváros).**
Bagó M. és Fia
 Ponty-utca 4.
Goldberger Ignác
 Fő-utca 23.
Heisler Jaroslav
 Várkert-rakpart 1.
Keller Dániel
 Attila-utca 63.
Müller K. (Münster K.)
 Albrecht-út 3—5.
Wesselényi Géza
 Zsigmond-utca 11.
- III. kerület (Ó-Buda).**
Bartalits Imre
 Remete-hegy.
Bichler I.
 Kiskorona-utca 15.
Wimmer Márton
 Serfőző-utca 10.
- IV. kerület (Belváros).**
Anglo-nyomda
 Molnár-utca 24.
Barcza József
 Váci-utca 66.
Belvárosi könyvnyomda
 Váci-utca 79.
Buschmann Ferencz
 Koronaherczeg-utca 8.
Franklin-Társulat magy.
 irod. int. és könyvny.
 Egyetem-utca 4.
Goszler Gyula
 Aranykéz-utca 1.
Hunyadi Mátyás, irod. és
 könyvnyomda-intézet
 Zöldfa-utca 43.
Langer Ede és Fia
 Zsibáros-utca 1.
M. kir. posta- és távirda-
 igazgatóság könyvny.
 Főposta-épület.
Mercur kő- és könyvny.
 Kecskeméti-utca 5.
Nagy Sándor
 Papnövelde-utca 8.
Id. Poldini Ede és Társa
 Mária Valéria-utca 5.
Róth József
 Ujvilág-utca 6.
Singer Lipót
 Károly-körút 24.
Sűsz Dávid
 Fővám-tér 5.
Székesfővárosi házi ny.
 Lipót-utca 32.
Ullmann József
 Régi posta-utca 4.
Várnai Fülöp
 Régi posta-utca 3.
- Werbőczy könyvny. r.-t.**
 Vármegye-utca 11—13.
Wodianer F. és Fiai
 Sarkantyús-utca 3.
- V. kerület (Lipótváros).**
Bendiner A.
 Arany János-utca 18.
Berkovits János
 Hold-utca 27.
Budapesti közuti vasút
 r.-t. nyomdája
 Lipót-körút 22.
Czettel és Deutsch
 Bálvány-utca 12.
Hamburger és Birkholz
 Csáky-utca 13.
Hungária-könyvnyomda
 és kiadó-üzlet
 Váci-körút 34.
Kálmán M. és Társa
 Vadász-utca 32.
Kanitz C. és Fiai
 Vadász-utca 26.
Károlyi György
 Kálmán-utca 5.
Kaufmann József
 Arany János-utca 4.
Kertész József
 Mária Valéria-utca 11.
Kollmann Fülöp
 Arany János-utca 34.
Krausz S. és T.
 Zoltán-utca 11.
Légrády Testvérek
 Váci-körút 78.
Lengyel Lipót
 Vadász-utca 35/a.
Lőw Ede
 Váci-körút 80.
Márkus Samu
 Báthory-utca 20.
Minerva kő- és könyv-
 nyomda
 (tul. Gansl Zs.) Sas-ut. 29.
Magy. kir. postatakarék-
 pénztár nyomdája
 Széchenyi-utca 2.
Pallas, irod. és nyomdai
 részvénytársaság
 Kálmán-utca 2.
Pesti Könyvnyomda-
 részvénytársaság
 Hold-utca 7.
Pesti Lloyd-társulat
 Könyvnyomdája
 Dorottya-utca 14.
Pollák M. Miksa és Tsa
 Akadémia-utca 15.
Preszburg Frigyes
 Arany János-utca 14.
Schlesinger és Klein-
 berger
 Bálvány-utca 18.
- VI. ker. (Terézváros).**
Ádria kő- és könyv-
 nyomda-vállalat
 Dávid-utca 1/b..
- Brózsza Ottó**
 Váci-körút 17.
Ehrnstein Mór
 Laudon-utca 4.
Engel S. Zsigmond
 Vörösmarty-utca 56.
Európa, irod. és nyom-
 dai részv.-társaság
 Ó-utca 12.
Fővárosi nyomda-, vona-
 lozó- s könyvkötő-r.-t.
 Podmaniczky-utca 39.
Fried és Krakauer
 Dalszínház-utca 10.
Friedmann Á.
 Gyár-utca 54.
Fuchs Samu és Társa
 Podmaniczky-utca 27.
Gelléri és Székely
 Podmaniczky-utca 47.
Gergely Miksa
 Lázár-utca 2.
Glücksellig M.
 Hunyady-tér 7.
Goldschmidt Lipót
 Révay-utca 6.
Gross és Grünhut
 Gyár-utca 32.
Herrman Ignác
 Szerecsen-utca 20.
Hornyánszky Viktor
 cs. és kir. udv. könyvny.
 Aradi-utca 14.
Hunnia könyvnyomda
 Teréz-körút 3.
Kassino Jakab
 Király-utca 26.
Kellner és Mohrlüder
 Gyár-utca 31.
Klauber Ignác
 Új-utca 6.
Korvin Testvérek
 Révay-utca 14.
Kosmos műintézet, kő-
 és könyvnyomda r.-t.
 Aradi-utca 8.
Kunossy Vilmos és Fia
 Teréz-körút 38.
Löbl Dávid és Fia
 Andrásy-út 19. és
 Nagyrece-utca 26.
Luszt Sándor
 Gyár-utca 50.
M. kir. államvasutak
 menetjegy-nyomdája
 Csengery-utca 33.
Markovits és Garai
 Lázár-utca 13.
Muskát Béla
 Teréz-körút 27.
Neumayer Ede
 Próféta-utca 7.
Orsz. központi községi
 nyomda-részvénytárs.
 Váci-körút 61.
Orsz. ügyvédi nyomda
 mint szövetség
 Uj-utca 3.
- Pollacsek Mór**
 Ó-utca 38.
Posner K. Lajos és Fia
 Csengery-utca 31.
Quittner József
 Váci-körút 16.
Radó Izor
 Váci-körút 1.
Rigler József Ede r.-t.
 Rózsa-utca 55.
Schmelcz és Schillinger
 Csengery-utca 51.
Schmidl H.
 Szerecsen-utca 6.
Thália-nyomda
 Csengery-utca 2/b.
Wellesz és Krammer
 Uj-utca 37.
- VII. (Erzsébetváros).**
Árpád kő- és könyvny.
 (Klein és Kronstein)
 Valero-utca 9.
Athenaeum, irodalmi és
 nyomdai részv.-társ.
 Kerepesi-út 54.
Bárd J.
 Miksa-utca 16.
Deutsch József
 Károly-körút 7.
Eckstein Bernát és Fia
 Kertész-utca 37.
Galitzenstein H.
 Dohány-utca 68.
Garai Mór
 Károly-körút 3.
Goldfaden Márk
 Kerepesi-út 36.
Hedvig S.
 Dohány-utca 12.
Klein Samu
 Akácia-utca 64.
Kossuth Lajos-nyomda
 (tul. Laufer Jakab és
 Holländer József.)
 István-tér 9/b.
Löbl Mór
 Király-utca 27.
Löblovitz Zsigmond
 Csömöri-út 54.
Nagel István
 Vörösmarty-utca 17.
Neuwald Illés
 (tul. Berger Ármín)
 Dohány-utca 44.
Pannonia-nyomda
 Rombach-utca 8.
Propper Leó
 Erzsébet-körút 35.
Reich Ármín
 Dohány-utca 84.
Roth és Krausz
 Kertész-utca 23.
Rubin J.
 Király-utca 13.
Spatz Henrik
 Doh-utca 55.
Spinner és Schwarz
 Valero-utca 12.
Spitzer és Márk
 Klauzál-utca 31.
- Stern Péter**
 Kazinczy-utca 35.
Vasvári és Társa
 Csömöri-út 13.
Itj. Weisz Manó és Társa
 Csányi-utca 13.
Wendt-féle könyv-
 nyomda stb.
 Károly-körút 19.
Zeisler M.
 István-tér 17.
- VIII. ker. (Józsefváros).**
Budapesti Hírlap nyomd.
 Rökk Szilárd-utca 4.
Özv. Fried Ignác
 József-utca 14.
Fritz Ármín
 József-körút 9.
Gonda és Társa
 Mária-utca 11.
Hell I. Ede
 Luther-utca 4.
Jäger H.
 József-körút 42.
Klein Vilmos
 Kerepesi-út 73.
Kohn Simon
 József-körút 5.
Laufer Jakab
 Kerepesi-út 65. és
 Nagyfüvaros-utca 11.
Révai és Salamon
 Üllői-út 18.
Rózsa Kálmán és neje
 Szentkirályi-utca 30.
Schulcz Adolf
 Baross-utca 81
Stephanum (a Szt. István-
 Társulat nyomdája)
 Szentkirályi-utca 28a.
Szent Anna-nyomda
 Baross-utca 66—68.
Szent Gellért-nyomda
 (Valter E.)
 Práter-utca 44.
Szent László-nyomda
 Rökk Szilárd-utca 28.
Weissenberg Ármín
 József-körút 16.
- IX. ker. (Ferencváros).**
Engelmann Mór
 Vámház-körút 15.
Műszaki irodalmi és
 nyomdai vállalat
 (Feldmann Mór)
 Soroksári-utca 5.
Pátia-nyomda részvényt-
 ársaság
 Üllői-út 25.
X. kerület (Kőbánya).
Első kőbányai könyvny.
 Jászberényi-út 1.
Lőrinczi F.
 Maglódi-út (Gyűjtő-fogház?).
Merendiák Károly
 Liget-tér 4.

Könyvnyomdák a vidéken.

- Abauj-Szántó**
Baksy Barna.
- Abauj-Szepsi**
Vongrey Gusztáv.
- Abrudbánya**
Róth Ferencz.
- Ada**
Berger L.
- Alsó-Kubin**
Trnkóczy József.
- Alsó-Lendva**
Balkányi Ernő.
- Apatin**
Gasz Mátvás.
Szavadill József.
- Arad**
Aradi nyomda-részvénytársaság.
Bloch H.
Első aradi amerikai gyorsajtó-nyomda (tul.: Kerpich Zsigmond).
Gör. kel. egyházmegyei nyomda.
Gyulai István.
Muskát Miksa.
Tribuna Poporului r.-t. nyomdája.
Réthy Lipót és Fia.
- Aranyos-Maróth**
»Dóczi-nyomda (tulajd.: Némedi László).
- Aszód**
Magyar kir. javító-intézet nyomdája.
- Bács-Kula**
Berkovits Márk.
- Bács-Topolya**
Wilheim Miksa.
- Baja**
Kazal J.
Kollár Antal.
Nánay Lajos.
Rajkovich Károly.
- Balassa-Gyarmat**
Balassagyarmati könyvnyomda r. t.
Halyák István.
Pozsonyi Gábor.
Tokay Lajos.
- Balázsfalva**
Gör. kath. püspöki nyomda.
- Bánffy-Hunyad**
Abrahám Mór.
- Barcs**
Skríbanek N.
- Bártfa**
Blayer M.
- Békés**
Báró Drechsel Géza.
- Békés-Csaba**
Corvina-ny. (Szihelszky József).
Lepage Lajos.
Povázsay testvérek.
- Belényes**
Süssmann Lázár.
- Beregszász**
Haladás-könyvnyomda (tul.: Juhász Piroska).
Engel Jenő.
- Beszterce**
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.
- Besztercebánya**
Machold F.
Sonnenfeld Mór.
- Bicske**
Lederer Hermann.
- Bonyhád**
Raubitschek Izor.
- Brassó**
Brassói Lapok nyomdája (tulajd.: Grünfeld R.).
Ciurcu és társa.
Öött János Fia.
Herz és Társa
Muresianu Aurél.
Schlandt O.
- Breznóbánya**
Kreiser J.
- Budafok** (Promontor)
Leopold és Frank.
- Buziás**
Ullmann F.
- Csákovica**
Chudy Testvérek.
- Csáktornya**
Fischel Fülöp.
- Csikszereda**
Györgyjakab Márton.
Létz János.
- Csongrád**
Tiszavidék nyomdája (tulajd.: Silber Jánosné).
Weisz Márk.
- Csorna**
Kokas és Neumann.
- Csurgó**
Vágó Gyula.
- Czegléd**
Nagy Elek
Sebők Béla.
- Debreczen**
Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.
Hoffmann és Kronovitz.
Kutasi Imre.
László Albert.
Pongrácz Géza.
Városi nyomda.
- Deés**
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.
- Detta**
Heldenwanger és Ulmann.
- Déva**
Hirsch Adolf.
Kroll Gyula.
- Deveszer**
Rosenberg Zsigmond.
- Dicső-Szent-Márton**
Hirsch Mór.
- Ditró**
Ditró és Szárhegy községek nyomdája.
- Dombóvár**
Dombóvári könyvnyomda (tulajd.: Bruck Sándor).
- Dunaföldvár**
Schwarz Manó.
- Duna-Szerdahely**
Adler Netti.
Goldstein Józsuá.
- Eger**
Baross-nyomda (tulajd.: Paunz S.).
Egri könyvny. részv.-társ. Érseki lyciumi nyomda.
Lőw Sámuel.
- Enying**
Politzter Jenő.
- Eperjes**
Kösch Árpád.
Pannonia-nyomda (tulajdonos: Kahn Mór).
Stamberger Lajos.
- Érsekújvár**
Kohn Samu.
Winter Zsigmond.
- Ér-Mihályfalva**
Beck Adolf.
- Erzsébetfalva**
Mártonfi L.
- Erzsébetváros**
Kotzauer D.
- Esztergom**
Buzárovits Gusztáv.
»Hunnia-nyomda (tul.: Gerenday József).
Laiszky János.
Tábor Adolf.
- Fehértemplom**
Kuhn Péter.
Wunder J.
- Felső-Eőr**
Schodisch Lajos.
- Felső-Vissó**
Schiffmann H.
- Fertő-Nezsider**
Horváth B.
- Fiume**
Battara P.
Chiuzre & Co.
Jerouscheg G.
Mohovich Emidio
Unio könyvnyomdai műintézet (tulajdonos: Hegyi Jenő).
- Fogarás**
Thierfeld Lipót.
- Galántha**
Első galánthai könyvny. (tul.: Neufeld Samu).
- Galgócz**
Szold Jakab.
Sternér Adolf.
- Gyergyó-Szent-Miklós**
Létz János
Szabó Testvérek.
- Gyoma**
Kner Izidor.
- Gyöngyös**
Herzog Á. E.
Kovács és társa.
Schimmerling Dávid.
- Gyöngy**
Engel József.
- Győr**
Fischer István és F. utóda
Nitsmann József.
Györegyházmegyei könyvnyomda.
Pannonia-könyvnyomda (tul.: Szávay és Raab).
Surányi János.
- Győr-Sziget**
Gross G. és társa.
- Gyula**
Corvina-nyomda.
Dobay János.
- Gyulafehérvár**
Püspöki lyc. nyomda (bérli: Papp György).
Voltz B.
- Hajdú-Böszörmény**
Szabó Ferenczné.
- Hajdú-Dorog**
Grünfeld Mózes
- Hajdú-Nánás**
Bartha Imre.
- Hajdú-Szoboszló**
Plón Gyula.
- Hala:**
Práger Ferencz.
- Hatvan**
Hoffmann J. L.
- Hódmező-Vásárhely**
Hódmezővásárhelyi nyomda és kiadó r.-t.
Lévai Fülöp.
Vásárhely és Vidéke nyomdája.
- Homonna**
Waller S.
- Huszt**
Mermelstein Fülöp.
- Igló**
Schmidt József.
Tátra-könyvnyomda (tul.: Stein Ignác).
- Ipolyság**
Neumann Jakab.
- Jászberény**
Brünauer Adolf és Társa.
Kacsvinszky Zoltán.
Kalocsa és Kubicza.
- Kalocsa**
Juresó Antal.
Werner Ferencz.
- Kaposvár**
Geró Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Özv. Jancsovics Gyuláné.
Kéthelyi Miksa.
- Kapuvár**
Buxbaum József.
- Karánsebes**
Karánsebesi gör. kel. rom. egyházmegye nyomdája.
Fleissig Lipót.
- Karczag**
Szödi S.
- Kassa**
Grosz Soma.
Rosa Viktor.
Ries Lajos.
Werfer Károly.
- Kecskemét**
Részvény-nyomda.
Steiner Mihály.
Sziládi László.
Tóth László (tulajd.: Fekete Mihály).
- Késmárk**
D. Altmann Dávid.
Sauter Pál.
- Keszthely**
Farkas János.
Nádai Ignác.
Sujánszky József.
- Kézdi-Vásárhely**
Ifj. Jancsó Mózes.
- Király-Helmecz**
Klein József.
- Kisbér**
Haftl Kálmán.
- Kis-Czell**
Menyhárt Julia.
- Kis-Jenő**
Gallovics Jenő.
- Kis-Kőrös**
Kalisch Ignác.
- Kis-Kún-Félegyháza**
Feuer Illés.
Vesszősi József.
- Kis-Marton**
Dick Ede.
- Kis-Pest**
Fischhof Henrik.
- Kisújszállás**
Szekeres József.
- Kis-Várda**
Berger Ignác.
Ifj. Klein Gyula.
- Kolozsvár**
Boskovics József.
Ellenzék nyomdája. (tul.: Magyary Mihály).
Gámbán János örököse.
Gombos Ferencz.
Magyar Polgár nyomdája. (tul.: Ajtay K. Albert).
Polcz Albert.
Zobázt Ferencz.
- Komárom**
Fréisinger Mór.
Hacker Richárd.
Rónai Frigyes.
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Széauassy I.
- Körmend**
Körmendi könyvnyomda-részvénytársaság.
- Körmöcbánya**
Joerges A. özv. és Fia.
Paxner és Biron.
- Kőszeg**
Feigl Frigyes és Gyula.
- Kún-Szent-Márton**
Csanády József.
- Kún-Szent-Miklós**
Özv. Bors Károlyné.
- Lajta-Szent-Miklós**
Fleischmann Ignác.
- Léva**
Dukesz Lipót.
Nyitrai és Társa.
- Lippa**
Máhr Emil.
Zác: József.
- Liptó-Szent-Miklós**
Steier Izidor.
- Lőcse**
Reisz Tivadar József.
- Losoncz**
Kármán-könyvnyomda.
Losonczy Sándor.
Roth Simon.
- Lugos**
Traunfellner Károly.
Virányi János.
Weisz és Sziklai.
- Magyar-Óvár**
Czéh Lajos.
- Makó**
Gaál László.
Neumann József.
- Malaczka**
Wiesner Alfréd.
- Marczali**
Mizsúr Ádám.
- Maros-Ludas**
Glück József.
- Máramaros-Sziget**
Blumenfeld és Dávid.
Mayer és Berger.
Részvénynyomda.
Wider Mendel Fia.
- Maros-Vásárhely**
Adi Árpád.
Ev. ref. collegium-nyomda (bérli: Sztupjár István).
Grün Vilmos.
- Mátészalka**
Weisz Zsigmond.
- Medgyes**
Reissenberg G. A.
- Mezőkövesd**
Balázs Ferencz.
- Mezőtúr**
Dolesch Géza.
Gyikó Károly.
- Miava**
?
- Mindszent**
Weisz Ignác.
- Miskolcz**
Forster, Klein és Ludwig
Stamberger Bernát.
Szelényi és Társa.
- Módos**
Staits György.
- Mohács**
Blandl János.
Rosenthal Márk.
- Monor**
Süveges József.
- Moór**
?
- Mosony**
Grünfeld Ignác.
- Munkács**
Grünstein Mór.
Kohn és Klein.
Kroó Hugó.
- Mura-Szombat**
Ujházi Miksa.
- Nagy-Atád**
Grünsberger Antal.
- Nagy-Bánya**
Molnár Mihály.

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-
HIVATAL
Budapest, V., Hold-utca 7.

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 4 kor., fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.

Riadó.

Szakkörünk elnöke életrevaló indítvánnyal lépett a választmány elé akkor, midőn figyelmükbe ajánlta Káldor szaktársunkat, hogy az általa külföldön szerzett ismereteit körünk tagjaival s nem tagjaival is megismertesse, mely indítványt a választmány örömmel magáévá is tett az által, hogy egy lendületes felhívásban meghívta arra az összes budapesti nyomdászokat.

E felhívás bő tartalmában kifejtett indokok elég garanciát nyújtanak arra, hogy az indítványt megszívleljük s félretéve minden büszkeségünket s nagy mértékben jelentkező önbizalmunkat, mi is átvegyünk egyet-mást fentnevezett szaktársunk tudásából, hogy annak elsajátítása — ha némileg is — megteremtessen velünk, nyomdászokkal is a saját nemzeti stílusunkat, melynek kultiválásában úgyis *csak* mi lennénk utolsók, a mennyiben ma már nem egy hazai iparág áll a fejlődés ama fokán, hogy — természetesen — némi áldozatok árán létrehozott termékükön végigtekintve, önkéntelenül észreveszszük, hogy ezek már magukon viselik ez eszmét: »Él magyar, áll Buda még!«

Többen állítják, hogy a nyomdászat már nem az iparághoz tartozik, hanem egy oly különálló osztályt képez, mely ma már a művészet nyomdokain halad.

Aláírom e nézetüket, de nem Magyarországon.

Hogy ezt elérjük, szükséges megértetni önmagunkkal, hogy a mi »művészetünk« még csecsemő-korát éli s így nagyon is zsenge arra, hogy a maga lábán járni tudjon. Nekünk még vezetőre van szükségünk, ha azt akarjuk, hogy létezzünk s hogy ne veszszünk el a nagy világűrben, mint valami porszemek.

Porszemek!

Erről jut eszembe, hogy valóban azok vagyunk s ha előitéletem nem csal, azok is maradunk, míg valami fergeteg magával nem ragad, hogy aztán a posványba sodorjon menthetlenül.

Lehet, hogy az én nézetem rémlátomány, de a mai viszonyok határozottan mellettem szólnak akkor, midőn azt állítom, hogy *kevés* azok-

nak a száma, a kik *tenni* tudnak, vagy egyáltalán tenni akarnak.

E helyen a *kevesekhez* szólok, hogy a *többséggel* megértesse, hogy ha porszemek is vagyunk, de együtt hegyet alkothatunk...

A fentebb említett és a mi életünkre messze kiható indítvány hogy nem talált a kellő visszhangra, azt — úgy hiszem — mindenki tudja s ennek egyedüli okozója a köztünk már nagyon is előrehaladt *közöny!*

Sehol a világon nem törődnek oly keveset a nyomdászat fellendülésével, mint nálunk Magyarországon. S e közönyt maguk a szaktársak hivatott egyénei tudva szitják még az által is, hogy minden új alappal bíró hasznos intézmény iránt, mely részben jövőnket is biztosítaná, nagyobb az ellenszenvük, mint az ez iránt érzett jóindulatuk. S ez onnan ered, hogy nálunk ma *már* minden nyomdász »szak«-ember, a kik nem osztják azt a nézetet, hogy: »a jó nyomdász *holtig tanul*«.

S ez rossz nyavalya, mert ragadós s így mindannyian betegek is vagyunk s azok is maradunk, mert ezt a bajt orvosolni nem lehet.

Nem lehet! Annál is inkább nem, mert sokan vagyunk, a kik »*már*« a magas műveltség fokán állunk s pedig a kik ezzel dicsekedhetnek, azoknak tudásuk sem kisebb, ki pedig tudós, annak már nem kell tanulni, csak másokat oktatni.

S ez oktalan önhittség lesz az, mely megköti saját éntünket e göröngyös pályán, hogy az amúgy is lassú haladást lehetetlenné tegye. Még ugyan van időnk s *jelenleg alkalmunk* is, hogy elkövetett hibánk után jó útra térjünk.

Persze *gyönyörnek* sok lett volna, hogy a Káldor szaktársunk által megkezdett s az egyiptomi stílussal megnyitott előadását az oly szép számmal — kíváncsiságból — megjelent szaktársak e határozottan szükséges s talán majdnem valamenyünkönél hiányzó alapismeretek előadását végighallgassák, s náluk a kíváncsiság *érdeklődéssé* változzék át. S bizony, fájdalom, ma már csak itt-ott látszik abból a *gyönyörből*.

Hogy részben mi okozza e lanyha látogatást, azt keresse mindenki önmagában.

Én, mint a ki szintén hallani vágytam abban a lelkes felhívásban felsorolt ciklusnak bő ismeretetését, odanyilatkozom, hogy nem lesz egyhamar alkalom, hogy ily könnyen hozzáférhetővé lenne téve a nyomdászat alapismerete, melynek hiányával test marad a test — lélek nélkül.

Itt, ha az igazságtól eltérnék, szükségtelen volna megemlítenem, hogy az előadás kissé nehézkes talán, a mennyiben csak egyik érzékszervünket veszi igénybe, a látást, de figyelembe kell vennünk, hogy szaktársunknak nálunk ez első nyilvános szereplése s hogyan várhassuk mi, -- kik saját jól felfogott érdekünket sem tartjuk szem előtt, mikor távolmaradásunkkal díszelgünk — hogy ő az ügy iránt lelkesedjék s minden érdek nélkül fogadott előadását tökéletesítse, mi ellenkező esetben multhatatlanul bekövetkeznék.

Szükségesnek tartom továbbá megemlíteni, hogy e hó 13-án vette kezdetét a nyomdászatot szorosán és így mindnyájunkat is érdeklő ciklus ismertetése, melyeknek hű kísérőjeképpen érthető képletekben, azaz egyes körzetfajok jellegének bemutatásával is emelkedett az oly sokak által kívánt magyarázat.

Felhívom tehát a jövőre nézve a *kevesek* figyelmét, hogy a *többségnek* információt nyújtsanak ez előadás gyakorlati oldaláról és hogy minden eszközt felhasználva, oda irányítsák a többség figyelmét, hogy már a legközelebbi előadáson tömegesen jelenjenek meg.

Jelenjenek meg mindazok, kik tudatában vannak a tárgy jövő magasztos voltának, hogy ezek példát nyújtsanak a gyengébbeknek arra nézve, hogy szakmánk oly ága az iparnak, melynek elsajátításához nem elég egy emberkor.

Továbbá jelenjenek meg a gyengébbek, hogy itt fogalmat alkothassanak maguknak arról, hogy ma már nem elég a szekrény titkát ismerni, hanem hogy az itt szerzett tapasztalatokkal és az ezután következő rajztanfolyamon elsajátított ügyességgel hatoljanak le a nyomdászat kútforrásáig, hogy onnan oly eredménynyel emelkedhessenek fel, mely a jövőben útmutatójuk lesz a megélhetéshez.

A tömeges látogatás érdekében még kívánatos lenne, ha a Budapesten székelő művezető urak is tennék néha-néha tiszteletüket, mely esetben a siker majdnem elmaradhatatlan lenne.

Itt még megemlítem és a tisztelt szaktársak figyelmébe ajánlom, hogy az általuk kiszemelt szorgalmas és tudni vágyó tanoncokat — tekintve bennük a jövő nyomdászt — szintén felhívhatnák e ciklus tanulmányozására.

Végül megjegyzem, hogy bár a mi rajongá-

sunk minden új iránt csak annyi érdeklődéssel viseltetik s időre nézve oly terjedelmű, mint sok újonnan megjelenő olcsó ujsággal szemben a közönség érdeklődése, mindazonáltal én bízom abban, hogy e pár szavam vízhangra talál szaktársaink körében s az én gyöngye kezdeményezésemet már a jövőben erős kezekkel tökéletesítik is.

BUTKOVSKY BERTALAN.

Λ reprodukció általában.

A fametszés (Xylographia).

(Folytatás.)

Ha a fametszet készítéséhez fogunk, szükséges a megmunkálandó — puszpáng — falemez elkészítése. Ez a pontosan betűmagasságú falemez, — mely csak igen kis alakú képeknél lehet egy darabból, rendszerint a vetemedés és repedés elkerülése végett több, kisebb-nagyobb, a java fából kiválasztott darabból van igen nagy gondal és finomsággal összeillesztve — a tükörsimára esiszolt felületet a rajzoló, gummiarabikum, vagy tojásfehérenyével kevert, finomra dörzsölt kremsi fehér festékekkel vonja be és pedig oly vékonyan, hogy a fa égyűrűi keresztülláthatók legyenek. A vastag rétegű festék a metszés tisztaságának, — a szúrás élességének — nagy hátrányára volna.

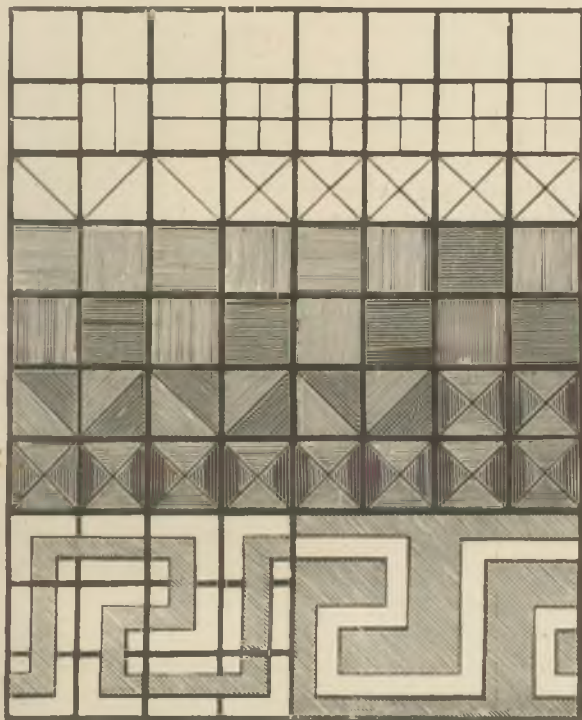
A metszéshez szükséges eszközöket, a melyek főleg a különböző alakú vésőkből állanak, már ismertettük, úgyszintén a véső tartását is.

8. ábra.

Az első gyakorlat és alapja a fametszésnek az egyenes, párhuzamos vonal, melyet a 8-ik ábra mutat; megjegyzendő, hogy széles vésővel kezdünk s azután kellő gyakorlat után mindig keskenyebb vésőt használtatva, a kezdővel a mindig finomabb színárnyalatok vissza-

adását, atónusok — színhatások — megítélhetését sajátítatjuk el. Persze néha több heti szorgalmas gyakorlatba kerül, míg ily egyenletes vonalakat képes a kezdő metszeni.

9. ábra.

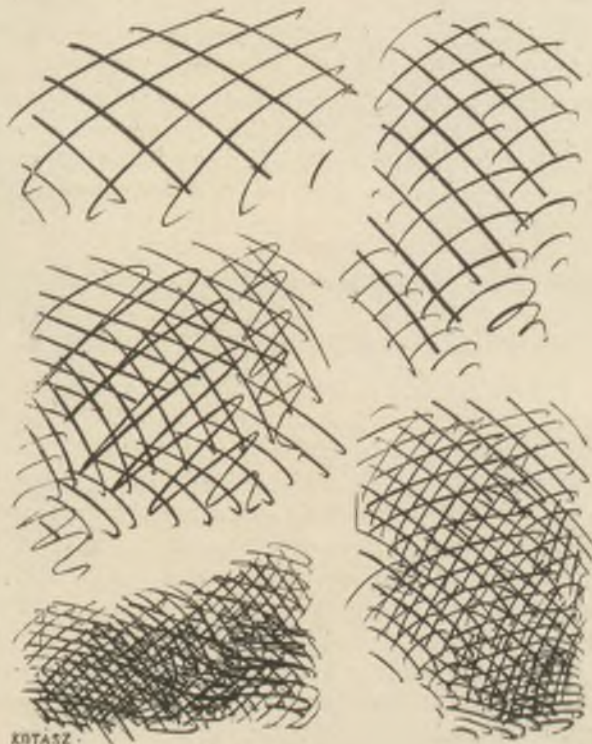
Ha az egyenes vonalakat a kezdő már egyenletesen metszi, jelöljük, hogy a véső fogásához hozzászokva, azt már némi biztossággal vezeti és a szeme is hozzászokott a finom vonalak látásához, — mert ezt is meg kellett tanulnia, — következik a vastag vonalakkal rajzolt kockák metszése.

A már megtanult egyenes vonal metszését a legnagyobb vigyázattal megteszszük közvetlenül a rajzvonallal mindnégy oldalán, oly módon, hogy a fekete (rajz) vonal mellett semmi fehér ne maradjon s viszon a fekete vonalat ne érintsük, meg ne sértsük, lévén a fő feladat a metszés készítésénél: a rajzot meghagyni és csak a rajzvonalak közötti fehéreket kiemelni, ki-metszeni. Tehát ha a mondott kockát mindnégy oldalán — belül — egy-egy vésőszúrással megmetszöttük, a belső fehér részt kell óvatosan kiemelni, kifaraggni, vagyis kimélyíteni, a mely munkát ismét egy szélesebb vésővel, úgynevezett „kifaragóval“ végezzük, olyképen, hogy ismét csak sűrűn egymás mellé szúrva, a fa felületéből nem hagyván meg semmit, a vonalak közötti részt kiárcoljuk. Némi gyakorlattal ez el lévén sajátítva, mindig kisebb-kisebb alakot rajzolunk a kocka megfelezése, négy részre osztása által.

Következik a háromszög, melynek metszéséhez egy másik vésőt is veszünk, mert a kis szöveget úgynevezett „hegyes“ vésővel kell kiszúrni. A háromszöveget egy átló

által négy kisebb háromszögre osztjuk és különösen vigyázunk az érintkező pontok találkozására és tisztaságára. A vonásoknak, úgy mint a rajzban, megtörés nélkül, egy vonalban kell menni. Ezek után a kockát körülvágva, belé tónust, párhuzamos vonalakat metszünk; először ismét széles tónus vésővel kezdve (világos szín), azután mind keskenyebb vésővel (sötétebb szín) folytatva. A színárnyalatok a vonal felületének keskenysége vagy szélessége által jönnek létre. A széles véső szúrása mellett megmaradt vékony felületű vonal világos, a keskeny véső szúrása mellett megmaradt széles felületű vonal sötétebb tónust (színt) ad. A két vésővel metszett betöltött formák már egy kis rajzot adnak. Ezt, valamint a tanításmódról eddig elmondottakat a 9. ábra mutatja.

A mint ezen, a kezdet nehézségein túl vagyunk, következik a széles, egyszerű fakszimilékkel kiindultán, a legkiszájtabb, keresztül-kasul rajzolt vonalaknak metszése. A vonalak hajlása, vékonysága és vastagsága, a kiemelendő közök egymástól eltérő formája a kéz és szem egyaránti gyakorlására szolgál. (L. 10. ábrát.) Nem lesz nehéz ezek után, a vonalakat felhasználva, egy alakot is metszeni. Tudjuk már most, mi a tónus, mi a körülvágás, mi a kifaragás vagy árkolás, de a könnyebb megérthetés céljából nézzük a 11. ábrát. Ezen csak finom fehér körvonalak által ábrázolt alakot látunk. Itt a tulajdonképpen rajzolt alak csak körül van

10. ábra.

metszve. Csak ezután következik, hogy az alakot ábrázoló részeket kiemeljük, kifaragjuk, az alakon kívül levő fekete részt pedig párhuzamos vonalakkal végig-

metszük, illetve betónusozzuk. Ennek fáradságnak eredményét ime a 12-ik ábra mutatja.

Könnyen, alig érezhetően, valóságos élvezettel haladunk ezután; csak türelem, szorgalom és kitartás kell.

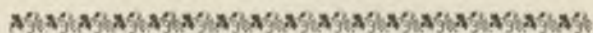
11. ábra.

Az alapot már ismerjük. Nehány kisebb, átmeneti gyakorlat után egyszerűbb és finomabb fakszimile-összetétele által már igen hatásos illusztrációt készíthetünk, igen természetes, hogy tehetséges, rajzolni tudó egyén érzést fog belehozni és az árnyékolt részleteket is oly tisztán fogja metszeni, hogy a leg-sötétebb árnyékban a rajzvonások keresztül-kasul menő irányát látni lehessen. Ezek a finomabb részletek már tisztán hegyes véssővel készülnek, a nagy-nyon szabálytalan fehér

részecskéknél több oldalról a szabályos, hosszúkás, vagy négyzetes fehér pontokat egy szúrással veszzük ki. A rövidebb vagy hosszabb, a vékony, finom végű és hirtelen vagy lassan vastagodó vonalkák rajz szerinti hű metszése adja meg a kép kidomborodását, részleteit és hatását. (L. a 13. ábrát.) Teljesen tönkre lehet tenni a leghatásosabb rajzot, ha a rajzban levő vékony vonásokat vastagabbra, vagy megfordítva: a vastagon rajzolt vonást vékonyra, úgyszintén ha a rezgő, nyomintékos vonást mereven, simán, vagy vékony, töredezetten metszük. Pontosan a rajzot átérezni a fametsző feladata.

(Folyt. köv.)

MORELLI GUSZTÁV.

Nyomtatás stereotiplemezekről.

Manapság, mikor a stereotip-lemezekkel való nyomtatás mind jobban terjed, a midőn nem ritkaság, hogy egész könyveket is lemeznyomással állítanak elő, ha valamely kapósabb kiadvány többszörösen „bővített“ vagy „javított“ tartalommal kerül a könyvpiacra, azt hisszük, hogy nem lesz kárba vesztett munka, ha a fiatalabb gépmesterek vagy e téren még tapasztalatokkal nem bírók részére némelyeket itten rövidesen elmondunk a stereotiplemezek nyomtatásának mikéntjéről.

Elsősorban tekintetbe kell venni a lemezek kidolgozásának minőségét. Magától értődik, hogy az új lemezek a zurichtolást megkönnyítik, mégis az ilyenek is, ha nincsenek a kellő gondossággal előállítva, mutatnak fel kisebb-nagyobb hiányokat. Némelykor megesis, hogy a lemezek egyes részeikben egyenlőtlen vastagságúak vagy terjedelmökben szenvednek differenciákban. Elő-

fordul az is, hogy a lemezek hátulsó lapjai nem bírnak a megkívántató tűkörsimasággal. Ezek persze mind oly bajok, melyek a gépmester munkáját megnehezítik.

Oly lemezeknél, melyek már egyszer vagy többször nyomtatás alá kerültek, a gépmester mindenekelőtt arról győződjön meg, hogy azok valamelyik része nem szenvedett-e csorbulást. Ha reparálások szükségesnek mutatkoznak, úgy azokat a gépbe való beemelés előtt kell végeztetni, mert máskülönben kelletlen idővesztés szarmazhatik ebbeli mulasztásunkból. Esetleges korrekturákat szintén ily módon kell figyelembe vennünk. A gépmesternek azonban arra is kell ügyelnie, hogy egyes lemezek

12. ábra.

föl ne cseréltessenek egy másik ívnek vagy formának valamelyik lemezével. Ezt elhárítandó, különösen az oldalszámok helyességére kell ügyelni.

Mindezek után a gépmester a lemezek lábazatainak összeállítására tér át. E célra többnyire az úgynevezett fazetta-stégeket használják. Előnyösek a vaslapokból készített stereotipfundamentumok is, melyek egymást négyzetben keresztező horonyaiban ide-oda tologatható srófok vannak elhelyezve a lemezek megrögzítésére. Fából készült alátétek nem ajánlhatók, minthogy ezek kevésbé ellentállóképesek és könnyen meg is vetülnek.

Fazetta-stégek alkalmazásánál következőkép járunk el. A lemezt a betűképpel egy papíroslapra fektetjük és aztán minden sarkára fazetta-stéget illesztünk olykép, hogy a lemez fazetta-szegélye a stég fazettája által kellőkép kapcsoltassék. Ezek után a fazetta-stégek közötti ürességet ólomstégekkel töltjük ki, melyeknek a fazetta-stégekkel egyenlő magasságúaknak kell lenniök. Az ólomstégeknek különböző magassága sok bajlódásra szolgáltat okot. Ha a lemezek alátétjei a stégekkel történt kitöltés után még mindig nem elég tágasak, úgy a differenciát kvadrátokkal pótoljuk. Különös figyelem fordítandó arra is, hogy csakis jöminőségű, sima stégek vétessenek használatba. A lemez-lábazatnak akármely egyenetlensége kihat a lemez nyomására. Az alátéteknek nem szabad sem túlnagyoknak, sem kicsinyeknek lenniök. Első esetben nem bír a lemez-szoros nyugóhelylyel és nyomásközben lötyög; ha pedig kisebb a lábazat, a lemez feszülni fog s ez esetben piszkos nyomást kapunk. Mindamellett csekély hézaggal mégis bírjanak a lemezek, hogy hely maradjon a lemez alatt eszközlendő zurichtolás számára.

Miután a gépmester a kilövés helyességéről meg-

győződött és a formát beemelte, egy lénia segítségével meg kell vizsgálnia, hogy a lemezek mindannyian egyenlő nagyságúak-e, ellenkező esetben ezt a formátumhoz való pótlással vagy kisebbítéssel lehet helyrehozni.

Mint hogy a lemezekkel történő nyomás, kivált nagyobb példányszámoknál, kemény zurichtolást igényel, a következőkben a fősúlyt a lemezek alatt eszközözendő egyengetésre fektetjük. A czilinderen való zurichtolásnak

miután a lemezforma sokszor valamivel magasabb, mint a szedésforma és a nyomóhengernek a rendes magasságban levő függése esetében a lemezek könnyen sérülést szenvedhetnek. Itt megjegyezzük, hogy a czilindernek feljebb vagy lejjebb helyezését legzélszerűbben akkép eszközölhetjük, ha a czilinderágyak alá vaslemezeskéket rakunk, a mi egyrészt a nyomóhengernek szilárd nyugvópontot nyújt, másrészt pedig a gépmester-

13. ábra.

feladata lévén a nyomásnak a megkívántató utolsó kifogástalan külsőt adni.

A nyomóczilindert legjobb két közepes simaságú papirosívvvel behorítani, melyek közül a felső áztatva, elől és hátul a czilinderen szorosan rá legyen ragasztva. Hogy e borítékot jobban kihasználhassuk, tanácsos még egy harmadik ívet, szintén áztatott állapotban, ugyan-csak a czilinderre elől-hátul tartósan ráilleszteni. Ennek az ívnek ráborítása nagy gondot igényel, minthogy ettől függ a zurichtolás feszes állapotban való maradása.

Jóllehet a nyomóczilindert csak a legkritkább esetekben szabad fölemelnünk, mégis ajánlatos ezt lemeznyomásnál a kartonlap erősségéig megeselekednünk,

nek lehetővé teszi, hogy a henger függését papiroslapnyi erősségig meghatározhatja és igazíthatja.

A lemeznyomásnál a fősúlyt — mint már említettük — a lemezekben alul történő egyengetésre kell helyezni. Ez az eljárás sokkal praktikusabb a czilinderzurichtolásnál. Az előbbi eljárásnál a gépmester először is négy-öt ív papirost egymásra rakva egyszerre enged a gépen keresztülfutni, minek megtörténtével megnézi a legfelső ív hátulján mutatkozó nyomáshatást. Ennek alapján történik aztán az első egyengetés, melyhez a lemezek szilárdságánál fogva már nyomtatópapirost vehetünk; vékonyabb fajtájú papirossal nem érnénk célt. Ezután a nyomtatás képe szerint az illető lemez-

részek alá illesztjük a papírost. Ennek megtörténtével újra csináltatunk egy levonatot, egy ívvel kevesebbet véve ehhez, mint az első levonathnál. Az ekkor még mutatkozó hiányos helyeket ujjalag alárajtuk és csak a lemezek minőségétől függ, hogy e műtétet meddig folytassuk.

Meglévén az egyengetés műtete, a regiszter-tartásra fordítjuk figyelmünket. E célra átfordítjuk a nyomóívet és megvizsgáljuk az egyes oldalak elhelyezését. A hiányos regisztertartást az illető kolumnának a formában való kellő helyreigazítása által hozhatjuk rendbe.

A czilinder-egyengetés megtörténte előtt egy revíziólevonatot csináltatunk, meggyőződést szerzendő, hogy minden rendben van-e. Itt különösen arra fordítandó figyelem, hogy ismételt kiadás esetén a kiadás száma és éve helyes-e; hogy a kilövés hibátlan, a formátum egybevág-e stb.

Ezek után a felülről történő züricholtás, a czilinder-egyengetés kerül sorra, melyhez vékonyabb papírost veszünk. Miután egy levonatot csináltattunk a nyomóhenger részére, azon ráillesztjük a züricholtást, melyet aztán újra egy erre a célra megáztatott ív papírossal betakarunk.

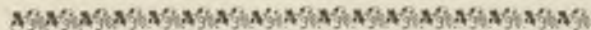
Ha ezután is mutatkoznak még némi hiányos részletek, azokat selyempapírossal kiegyengetjük, mire ezt az utolsó züricholtást az olajos ívvel befedjük, utóbbit csak elől odaragasztva, hogy a nyomásközben szükségessé váló igazításokat könnyebben elvégezhessek.

Ezekben ismertettük a lemezekkel való nyomásnál szem előtt tartandókat; bár tagadhatlan, hogy ezeken kívül még sok más, előre nem látott akadályok is adhatják elő magukat.

Az egész műtét azon fordul meg, hogy a gépmester miként állja meg helyét. Természetes, a lemezek minősége is határoz; jó lemezekkel gyorsabban végezhetjük a züricholtást.

Tekintetbe veendő továbbá még a gép szerkezeti állapota és a festékhengerek minősége is. A tapasztalt gépmester azonban rendszeren talál utat-módot, hogy hiányos segédeszközökkel, kedvezőtlen körülmények között is tudjon stereotip-lemezekről elfogadható, sőt olykor kifogástalan nyomtatást előállítani.

GR. B.

FELELETEK.

1. Ha egy ívben, vagy pláne egy egész nagy műben csak egy-két olyan oldal fordul elő, mely szélesebb vagy hosszabb a rendszer meghatározott oldalaknál, úgy mindenesetre a gépmester intézi azt el a formazárás alkalmával. De ha nagyon sokszor fordulnak elő az ilyen hosszabb vagy szélesebb oldalak, úgy a szedőnek kell az egész ívet, vagyis annak minden egyes oldalát egy bizonyos meghatározott nagyságra kizárni, mert nála sokkal könnyebb az egyenletes mérték betartása, mint a gépmesternek a formazáráskor.

2. A könyvkereskedők már októberrel kezdik az új évszámítást és azért használják sokan a könyveken is már újévnél előbb a következő év dátumát. A karácsonyi könyvpiacra készülő műveknél pedig már úgys mindenki a következő év dátumát használja az impresszum alatt. De így van ez a pénzeken is. Azokra a pénzekre, a melyeket például ez idén júliusban vernek a körműzi pénzverőben, már a jövő 1901. évszámot verik rá.

VEGYESEK.

Az ornamentika stilszerű fejlődéséről szóló felolvasási ciklus immár tizenegy előadást ért meg. Minthogy ezeken kívül már csak 5-6 előadás lesz, de a melyeken a modern díszítményekről, a nyomdászatról és az írásnak nyomtatott betűvé való fejlődéséről lesz szó, ezen az úton is kötelességünknek tartjuk még a hátralevő tanulságos előadásokra a t. szaktársak figyelmét felhívni, hogy minél számosabban jelenjenek meg. A legközelebbi előadás márczius 6-án, kedden 1/28 órakor, az Országos Iparegyesület üléstermében (Új-uteza 4. sz., I. em.) fog megtartatni.

A Magyar Nyomdászok Évkönyvéhez csatolt szavazólapok beküldési határidejét márczius hó 5-éig halasztotta el a szerkesztőség, hogy a szavazásban — többek kívánsága szerint — a későbbi megrendelők is résztvehessenek. Helybeliek esetleg magánúton is elküldhetik a szavazólapokat.

Czégváltozás. A Szegzárdon negyven éven át fennállott Ujfahusy Lajos-féle nyomdát *Molnár Mór* vette át, ki a változást esinos betűkből szedett körlevélén adja tudtul megrendelőinek.

Debreczenből arról értesítenek bennünket, hogy folyó évi február 1-én *Somos Árpád* szaktárs, az ottai *Csokonai-nyomda* (Lengyel Imre és társai) vezetője kilépett a vállalat kebeléből és helyét *Ruzicska Gyula*, eddig Kolozsvárt működött szaktársunk foglalta el.

Kitüntetés. A király *Hörér Jánosnak*, a zágrábi országos nyomda művezetőjének, sikeres működése elismeréséül az arany érdemkeresztet adományozta.

A soproni nyomdászok köre folyó hó 10-én zártkörű táncmulatságot rendezett az ottani Pannonia szállodában.

Parasztbál. A jótékonyági kör szokásos bálját az idén márczius 18-án tartja meg a Vigadó összes termeiben. A bálon a honvéd-zenekar meg a budakeszi sváb muzsika fogja a tánczosokat mulattni. Belépőjegy előre váltva két korona, a pénztárnál három korona.

A Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság folyó hó 22-én tartotta rendes évi közgyűlését. Az előterjesztett jelentésből kiemeljük a következőket: •Mult évi szárszámadásunk és mérlegszámlánk betervezése alkalmával nem mulaszthatjuk el annak hangsúlyozását, hogy üzleti és gazdasági viszonyaink általános pangása folytán nagy nehézségekkel kellett az év folyamán megküzdöznünk. A verseny oly mérvet öltött, hogy teljesen elvezítette a reális számítási alapot; mindenki kapkodott, hogy boldogulását és üzletének fennállását lehetőleg biztosítsa. Ennek daczára minden erőnk megfeszítésével és szorgos utánjárással sikerült a mult évhez hasonló eredményt elérnünk, a mi a mostoha viszonyok tekintetbe vételével tulajdonképen a mult évinél még kedvezőbb eredménynek veendő. E mellett nem mulasztottuk el gyártelepünk felvirágzására a modern igényeknek megfelelő befektetések eszközését sem. A betűanyagot új készletekkel gyarapítottuk és gépeink száma ismét kettővel növekedett, a mennyiben a rotációs gépnel és a hangjegy-litográfiai osztályban a géphajtást villanyos erőre rendeztük be, úgy, hogy most már egyetlen osztályunk sincsen, a hol gőz- és villany-géphajtás nem volna, mi által az üzem folytonossága minden körülmények között biztosítva van. Az év utolsó három hónapjában ismét hatalmasan fellendült a rendelések száma és remélhető, hogy most már állandó, arányosan érkező munkarendelések megszüntetik a nyári öt-hat hónapon át tartó üzleti pangást, mely immár három év óta szerfelett megnehezíti a szakadatlan, erélyes munkálkodást. • A tiszta nyereségemény 53,189 frt 71 kr., melyből a részvényeseknek osztalékul 35,280 frt jut. E szerint az 1899-ik évre minden 500 ftos részvény után kamat

és felülosztalékként 160 korona (16%) esik. A közgyűlés az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseit tudomásul vette és az elnök-igazgatónak, lovag Falk Zsigmondnak, eredményes, odaadó működéséért köszönetet szavazott.

Internacionális grafikai kiállítás Budapesten.

Márczius első napjaiban a *Nemzeti Szalon* helyiségeiben érdekes grafikai kiállítás nyílik meg, olyan, a melyben Budapest közönségének még egyáltalán nem volt része. Résztvesznek abban a legjobb nevű magyar rajzolókon kívül: az angolok, hollandok, németek, spanyolok, skótok és amerikaiak jelesebb képviselői s különösen nagy számban a francziák, a kiknél a modern grafikai művészet oly magas fokon áll. Érdekes ennél a kiállításnál az is, hogy az eladásra kerülő mesterek apró remekei mind igen olesók lesznek (a legdrágábbak 150—300 frank) s így internacionális nagyságotól, mint például Willette, Steinlein vagy Forrain-tól, 50 frankért is kaphatnak majd az amatőrök rajzokat.

A mainzi Gutenberg-jubileummal összefüggésben rendezett nemzetközi nyomdászati kiállításra a Könyvnyomdászok Szakköre is elküldte kiadványainak egy Kis gyűjteményét. All e gyűjtemény három évfolyam (1890., 1896. és 1900.) Évkönyvből, Firtinger Károly nyomdász-történeti térképének három példányából és a Grafikai Szemle idei januári számának ugyanesak három példányából. A jubileumot rendező bizottság a gyűjtemény vétele után azonnal sietett meleg hangon tartott átirathatban a Kör elnökségének az ügy iránt tanusított ügybuzgalmaért elismerését és köszönetét kifejezni. A levelet maga a bizottság elnöke, *dr. Gassner Henrik*, Mainz város főpolgármestere írta. — A jubileumi ünnepségre külön illusztrált postakártyát is adnak ki, melyhez egy berlini festőművész rajzát fogadta el a bizottság.

A könyvkötő-ipar védelme hatósági szállításoknál.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a hatáskörébe tartozó hatóságokhoz és közhivatalokhoz 48.637/IX—99. sz. a. a következő körrendeletet intézte: „A budapesti könyvkötők, keztűsők stb. ipartestülete azon panaszát terjesztette előm, hogy a hatóságok és közhivatalok legtöbb esetben az árlejtés útján hirdett könyvkötői munkákat *nyomdák*nak adják ki és a könyvkötő-iparosokat mellőzik, a hol pedig a nyomtatványok kész könyvek alakjában szállítandók, nem kötik ki a vállalkozó nyomdával szemben, hogy ez a könyvkötő-munkákat szakbeli iparosok által legyen köteles készíttetni. Hivatali elődöm 1898. évi január hó 18-án 71.992/97. szám alatt kelt rendeletével utasította címet, hogy az egymástól elütő természetű iparezikkek szállítására, illetve ipari munkálatokra, a melyek végzésére más-más ipari szakma hivatott, kumulatív ajánlatok benyújtását meg ne engedje és e véghől árlejtséi hirdetményeiben megfelelő értelmű határozomány felvételéről gondoskodják. Ehhez képest felhívom a címet, hogy jövőre ezen rendeletben foglalt utasítást a könyvkötészeti munkákban fennálló szükségleteinek fedezése alkalmával is mindenkor figyelembe vegye, illetőleg e nemű szükségleteit, a mennyiben az ellenkező eljárás rendkívüli körülmények nem indokolják, mindig szakmabeli iparosok útján fedezze.”

Berlin és Lipcse városok versengése a könyvpiac terén. Ismeretes az az egyre élénkebbé váló versengés, mely a páratlanul fellendülő Berlin és a könyvpiaczon első helyét féltékenyen őrző Lipcse között már évek óta tapasztalható. Ujabbban berlini szakkörök egy oly terv keresztülvitelét vették napirendre, mely végkövetkezményeiben szintén Lipcse pozíciójának megingatására fog vezetni. Ugyanis a mainzi János-napi jubileum alkalmából komolyan foglalkoznak azzal a már régebben fölvetett eszmével, hogy Berlinben is állíttassék fel oly Gutenberg-ház, a melyen Lipcseben van, oly hozzátevessel, hogy a szakbeli kívánalmak tekintetbevételével mellett különös súly a könyvkiadói és üzleti

szakmára fektetessék. Az épület felállítására már megindultak a gyűjtések.

Berlin városának 1900-ra szóló címtára 3472 nagy-kvart oldalon jelent meg. Ezt a nagy munkát nem egészen hat hét alatt 120—130 szedő készítette el, természetesen a mult évről álló szedés felhasználásával. Ebből a címjegyzékből azt is megtudjuk, hogy Berlinnek jelenleg 600 könyvnyomdája és 201 könyvnyomdája van. Ezekon kívül van még 61 tisztán litográfiai intézet is. Berlinnek tehát magának majd annyi nyomdája van, mint egész Magyarországnak.

Utánnomás tilos. Ezt a figyelmeztető szavakat a minapában csakugyan szó szerint vette egy — német tördelő, meg az ottani nyomda gépmestere. Egy szépirodalmi képes folyóiratot nyomtak, a melynek egyik elbeszélésénél ott ékeskedett a németek liúságát nagyban jellemző e két szó: »Nachdruck verboten«. Igen ám, csak hogy abból az illető füzetből elfogyott az első kiadás és a szerkesztő második »Auflagot« követelt. A tördelő úr meg a gépmester erre így okoskodtak, hogy az illető novellát, a mely két és fél oldalból állt, kihagyták és a helyett üres oldalakat nyomtak. A második kiadás olvasói persze szörnyen esodálkoztak a cenzurán, a mely még a szépirodalmi lapoknak se hagy békét. A szerkesztő azonban nem esodálkozott, hanem nagy haraggal tudakolta az üres oldalak tikkát. A mettőr úr azonban nagy gaudiummal megmutatta, hogy igenis ő hagyta ki a kérdéses cikket, mert azt a szerző engedelmel nélkül nem szabad volt utánanyomni!

A nagy francia szótárból, a híres Dictionnaire de l'Académie française-ből végre elkészült az *A* betű, a mely az *Azymite* szóval végződik. Ehhez a munkához még a XV. században, XIII. Lajos uralkodása alatt fogtak a francia halhatatlanok és végre elkészültek az első betűvel. Ha így halad ez a nagyszerű munka, akkor éppen 6192-re készül el az a híres nemzeti szótár, a melyet az utódok majd csak valamelyes kules segítségével mint nyelvtörténeti rébuszt találgatnak ki. Mégis csak tudós emberek azok a francia halhatatlanok, a kik ilyen lassan, de biztosan haladnak a Nirvánába.

A párisi Petit Journal, melyet körülbelül egymillió példányban nyomnak, mult évben 3,867,200 frank tiszta nyereséget mutatott ki. Ez a nagy haszon persze a hirdetésekben került elő, a mely egyik legnagyobb jövedelmi forrása a nagy francia újságnak. Egy 42 betűből álló hirdetés-sor a lap második oldalán 100 frankba, a harmadikon pedig 50 frankba kerül. Kétségkívül a Petit Journal érte el a legnagyobb, rekordot a soronként való közlések díjában. Hja, a francia élelmesség már régen szakított azzal a vizözönelőtti szokással, hogy az első oldalon a vezérezik, azután az entrefilet, majd a politikai és társadalmi cikkek következzenek. Ők bizony a szöveg közé

SCHÖNTAG GYULA

szakasztalos

BUDAPEST

VI., Váci-körút
51. szám.

Kis antiqua-
szekrény 3 frt.

Nagy szekrény
4 frt.

Árjegyzék ingyen
és bérmentve.

is odarakosgatják a hirdetéseket, ha a megrendelők jól megfizetik. A mi olvasó közönségünk meghotránkozna azon, ha például egy Fiuméről szóló entrefilet után ott olvasná a fiúei kakao reklámját. Mert nálunk fő a sablon, a mely persze a reklámnak mindig nagy ellensége volt.

A németországi füzetes regények jövedelme. Egy németországi szakmunkában a füzetes regények elárulásáról a következő érdekes adatokat olvassuk: A kolportázs-regények első füzetei az úgynevezett »gyűjtőanyagot« tartalmazták. Jóformán ezektől függ az egész füzetes vállalat sorsa, azaz hogy miképen tudnak ezek az olvasók érzelmére hatni. Itt van például egy berlini ilyen füzetes vállalat, a mely 150 füzetből áll. Ennek az első füzetét 2,500.000 példányban nyomták; a második füzetből már csak 215.000 füzetet készítettek és így mentek mindig fokozatosan lefelé, de úgy, hogy az ötödik füzetből még mindig 175.000 példányt nyomattak. Most persze már csak az előfizetők részére expedíálják a füzeteket, de azért a példányszámok mégis rohamosan hanyatlanak. Érdekes lesz megfigyelni, hogy ez a hanyatlás milyen arányban megy lefelé egészen az utolsó füzetig. Kezdjük tehát az esést a hatodik füzetből. Nyomtak a

6—	8. füzetből	75.000—70.000	példányt
9—	15. „	70.000—60.000	„
16—	28. „	60.000—50.000	„
29—	45. „	50.000—40.000	„
46—	70. „	40.000—30.000	„
71—	110. „	30.000—20.000	„
111—	120. „	20.000—18.000	„
121—	130. „	18.000—16.000	„
131—	136. „	16.000—15.000	„
137—	146. „	15.000—14.000	„
147—	150. „	14.000—13.000	„

Tekintve e nagy példányszám-esést, azért a 6. füzetből a 150-ig összesen körülbelül ötmilliót nyomtak, daczára, hogy a jelentkező előfizetők óhatodrésze megugrott. Azért mindamellett ez a füzetes regény pompás üzlettel járt. A kiadó rendszeren az ilyen vállalatból 50 százalék engedményt ad, sőt sokszor csak 4½ pfenning marad neki egy-egy füzetre. De az ötmillió fizetett füzetért mégis körülbelül 225.000 márka jön be. Ezeknek előállításáért fizet a kiadó összesen 143.431 márkát, marad tehát mellette tiszta haszon 80.000—100.000 márka, a melyből a szegény kiadónak még vagy 6750 márka szerzői (?) tiszteletdíjat kell fizetnie. Hát a magyar kiadók mikor érnek el ilyen kolosszális rekordot?

Barnum, az ismert amerikai reklámhős, elhatározta, hogy 1901. és 1902. években az európai kontinensen fog látványosságaival körutat tenni. E célra egy poroszországi papírárúcczeggel szerződést kötött 600.000 márkára rugó nyomtatványok szállítására. A különböző rendes nyomdai munkákon kívül a szállítás nagyobb része színes nyomatú plakátokra, valamint nagymennyiségű képes levelező-lapokra vonatkozik, mely utóbbiak szintén kifogástalan kromotipografiai kiállításban lesznek előállítandók. A nyomtatványok szállítása a legközelebbi három évre terjed s Barnumnak Németországban való tartózkodása idejében fognak használatba kerülni.

Amerikai nyomdák statisztikája. New-Yorkban 510 nyomda van, összesen 14.000 munkással. A legnagyobb nyomdában 74 gép van. — Chicagóban 350 nyomda van 9000 munkással, Filadelfiában 358 nyomda 6000 munkással, Bostonban 217 nyomda 3000 munkással, St. Louis-ban, Cincinnati-ban és San-Franciskóban 360 nyomda 5000 munkással, Washingtonban 60 nyomda 3500 munkással, ezek közül azonban 2000 munkás a nemzeti nyomdában dolgozik. Az Egyesült-Államok összes nyomdai munkásainak száma körülbelül 150.000 személyből áll.

HIVATALOS RÉSZ.

MEGHÍVÓ.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1900. évi márczius hó 25-én, vasárnap délelőtt pontban 10 órakor tartja meg

tizedik (XVIII.) rendes közgyűlését

melyre a kör tagjai tisztelettel meghívatraik.

Napirend:

1. Titkári jelentés a Kör működéséről.
2. Pénztáros jelentése a Kör pénzübeli ügyeiről.
3. Három számvizsgáló választása.
4. Tisztviselők és a választmány újjáválasztása.
5. Netáni indítványok és kérdéstetelek.

Budapesten, 1900. február hóban.

A választmány.

Alapszabályaink értelmében a közgyűlés határozatképességéhez a tagok egyharmadának jelenléte szükséges, kérjük tehát a Kör t. tagjait, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Az alapszabályok 13. §-a értelmében indítványok a közgyűlés előtt nyolcz nappal nyujtandók be a választmányhoz; e szabály alól csak oly sürgös természetű indítványok képezhetnek kivételt, melyeknek sürgösségét a közgyűlés elismeri.

Havi felolvasó-ülés 1900. január 28-án.

Tanay József elnök gyengülkedése miatt *Schwind Béla* alelnök megnyitja az ülést és örömeinek ad kifejezést, hogy a tagok oly szép számmal jelentek meg és felkéri *Nádor Lajos* szaktársat felolvasásának megtartására.

A felolvasás befejeztével *Schwind Béla* elnök köszönetét fejezi ki *Nádor* szaktársunknak igazán tanulságos és szakszerű felolvasásáért, melyet a megjelent tagok éljenzéssel vettek tudomásul. Továbbá felkéri a felolvasót, hogy legyen szives átengedni felolvasását a Grafikai Szemle részére és egyben felkéri, hogy mentől többször szerencsétlenségben bennünket felolvasásával.

A felolvasó megígérte, hogy felolvasását ábrákkal fogja illusztrálni és úgy fog a Grafikai Szemlében megjelenni, hogy ezáltal is érthetőbbé tegye a szövegmagyarázatot. Ezt szintén éljenzéssel vette tudomásul a havi ülés.

Ezután a titkári jelentés felolvasása következett, mely a következő:

Tisztelt havi ülés!

Október hó 29-én tartottuk legutóbbi havi ülésünket. November és december hóban azért nem tartottunk, mert rendszerint ez időben munkatorlódás miatt szaktársaink nagyobb része úgy is el van foglalva és így részvét hiányában úgy sem tarthattuk volna meg. Másrészt pedig minden kedden úgy is volt felolvasás.

Fontosabb mozzanatok a lefolyt három hónapban nem fordultak elő körünk belcletében.

A mi pedig történt és ezutáni programunkat illeti, arról a következőkben számolunk be.

Az 1900. évre szóló Évkönyvünk a rendes időre megjelent és úgy hisszük, hogy tagjaink annak úgy kiállításával, mint talmával meg vannak elégedve. Úgy hiszem, mindnyájan egyet-értünk abban, hogy *Tichy Akos* szerkesztő szaktársunknak szavazzon a havi ülés jegyzőkönyvi köszönetet szives fáradozásáért és ügyhuzgalmáért. Továbbá a Magyar Nyomdászati és Graphica szerkesztőjének az Évkönyv hirdetéseinek díjtalan közléseért szintén szavazzunk köszönetet.

A szokásos farsangi estélyt február hó 24-én tartjuk meg az ügyvédi kamara dísztermében. Az idén eltértünk a szokásos egyszerű táncestélytől és jelmezes táncestélyt tartunk, a melyre előnyös áron szerezhetők majd be a jelmezek.

Foglalkozott körünk azon felvetett kérdéssel, hogy az idén Mainzban rendezendő Gutenberg 500 éves ünnepélye alkalmból minő állást foglaljon el. Körünk választmánya elhatározta, hogy az ez alkalmból Mainzban rendezendő történelmi kiállításon összes kiadványával részt fog venni.

Felmerült az eszme, hogy a kör képviseltesse magát ezen ünnepélyen, továbbá hogy junius hóban az ünnepség napján körünk kezdeményezésére az összes nyomdászörök részvételével nagyobb szabású matiné rendeztessék, este pedig

tánczestély. Ezen propozíciókkal jó lenne már most foglalkozni, hogy esetleg az évi közgyűlés elé már kész tervezettel léphessünk fel.

A mi a kör ügyét illeti, arról majd pénztárnokunk fog referálni. Ha nem is állunk tagjaink számára és bevételre nézve valami fényesen, úgy ez ne aggaszson bennünket, mert az általános és minden téren tapasztalható rossz viszonyok miatt máshol sines jobban. A mi tőlünk tellett, megtettünk mindent tagjaink szellemi szórakozására nézve. Ha ezt nem sikerült elérnünk várakozásunkhoz képest, úgy ennek nem mi vagyunk okai, hanem azok, kik mindent szeretnének kivánni a körtől, de midőn arról van szó, hogy pusztán csak meg kell jelenni ott, hol a kör áldozattal tart fenn szakszerű és mindenre nézve tanulságos felolvasó-ciklust, hol mindenki díjtalanul szerezhet szak- és általános ismereteket, akkor tüntetőleg távol tartják magukat ettől. Pedig hát példát vehetnének ezen távol tündöklő szaktársak olyanoktól, kik nincsenek ugyan ráutalva újabb szakismeretre, de azért mégis ott vannak mindegyik felolvasó-estén.

A legfontosabb és legörvendesebb körünk belületében az állandó körhelyiség kérdésének dűlőre jutása. Ugyanis sikerült körünk körhelyiségének emez évek óta húzódó visszacsúszás helyzetnek véget vetni. A választmány rendkívüli ülésén foglalkozott emez egető kérdéssel és egy öttagú bizottságot küldött ki emez ügy rendezésére. Kilátás van rá, hogy az Iparoskörnek Kerepesi-úton levő helyiségeiben állandó körhelyiséget nyitunk, hol hetenként egyszer lesz összejövetelünk, melyen vitéstélyeket vagy egyéb szórakozást nyerhetünk. És a téli időnyben hat vasárnapon családi estélyeket rendezünk és ezen napok délutóján ugyanott rendezhetjük felolvasásainkat is, a mi, úgy hiszem, tagjaink elismerésével fog találkozni. Ha ez ügyet kedvezően elintéztük, akkor majd bővebb felvilágosítással szolgálunk.

Ez volna jelenteni valónk, kérjük ennek szives tudomásul vételét.

A titkári jelentést a havi ülés tudomásul vette.

Pénztáros jelentése szintén tudomásul vétetett, valamint a Grafikai Szemle mérlege is.

Szakkérdés, valamint indítvány nem tétetvén, Schwind Béla elnök köszönetet mond a szépszámú megjelenésért és reményét fejezi ki, hogy jövőben szintén úgy lesz és a havi ülést berekeszti.

Radnai Mihály,
titkár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A Grafikai Szemle bekötési táblái még nem készültek el. Ha elkészülnek, minden megrendelőnek azonnal elküldjük. Ezt feleljük a reklamálóknak.

K. N. Firtinger munkájához nem esináltattunk külön bekötési táblákat.

K-s J-f. Czégeket külön nem ajánlunk. Tessék egyet a hirdetések közül kiválasztani. A ki jó portékát visz a piacra, az ajánlani is meri azt. Nincs ma már olyan jó bor, a melyeknek ne kellene czéger.

A-rt. A hirdetés- és naptárbélyeg eltörléséről még nem hozták meg a törvényt.

Felelős szerkesztő TANAY JÓZSEF. Főmunkatárs FIRTINGER KÁROLY.

Kiadótulajdonos a Könyvnyomdászok Szakköre.

Főszedő (metteur en pages), ki a magyar

és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja, keresztek alulírt részvénytársaság nyomdájába. A főszedő kötelessége a munka beosztása és felügyelete, korrigálás a lapnál és napi munkáknál, szükség esetén szedés is. Gépkezelésben való jártasság a pályázatoknál előnyös figyelembe részesül. Heti fizetés 30 korona. Az állomás f. év április 1-én elfoglalandó. Felhívtnak pályázni kívánók, hogy nyelvhelyi ismereteiket, eddigi szolgálataikat, alkalmazásukat és képességüket igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüleg irt folyamodványukat alulírt igazgatóságához nyújtsák be. Családi állapot közlendő. Sepsi-Szent-György (Háromszék vármegye), 1900. január 31-én. A „Jókai nyomda-részvénytársaság” igazgatósága.

Gyakorlatilag szakképzett nyomdász, a ki

nagyobb üzletnek teljesen önálló vezetője volt és így az egyszerű könyvelést, levelezést, munkavállalást és beosztást s a kiadóhivatali teendőket alaposan ismeri és érti, megfelelő alkalmazást keres fővárosi vagy vidéki nyomdában. Czim a kiadóhivatalban.

Telefon 62—79.

BÖLE JÓZSEF ←

Budapest
VIII., Vas-u. 7.
Stáhlly-utca 1.

Elvállal
mindennemű épület-
és
butorasztalesmunkát.

Első magyar könyvnyomdai szakasztalos.

Javítások elfogadtnak és pontosan eszközöltetnek.

Hamburg

Beit & Co.

Druckfarben-Fabrik

Főraktár és iroda:

MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Súlyom-utca 13.

Jó és olcsó

Nyomdász-
ruhák, ~~~~~

Szedő- és

Könyvkötő-
kabátok kaphatók ~~~~~

BENKŐ SÁNDOR

munkásruha ~~~~~
gyári raktárában

BUDAPESTEN

VI., Lázár-utca 13. sz.

Minták és árjegyzékek kívánatra ingyen
és bérmentve.

Száraz Stereotipia.

Pár perc alatt

a készen szállított, száraz
stereotíp-pépek a sze-
désre való egyszerű rápré-
selése által tetszészerinti
mennyiségű, öntésre tel-
jesen kész kifogástalan
matriczát nyerünk.

A matriczok szárítása
a szedésben levő üres-
ségek kitöltése, valamint
a lemezek kiszurásával
járó eddigi munka teljesen
elesik. Részletes utasítá-
sok, minták, árjegyzékek
kívánatra küldetnek.

Mindennemű teljes
tömöntödei felszere-
lések szállítása.

Erste österr.-ung.

**Trocken-
Stereotypie**

Wien
IV., Paniglgasse 17/a.

*Könyv- és
ujság-nyomdáknak
nélkülözhetetlen.*

*Minden kulturáltamban
szabadalmazva.*

Magyarországi képviselő

Panczer József

Budapest
VI., Gyár-utca 62.

Telefon 28—32.

GÉP-, ÉRCZ- ÉS FA-FELSZERELÉSI GYÁR.

Carminé Hugó, Bécs

A GRAFIKAI IPARÁGAK
ÖSSZES SZÜKSÉGLETI
CZIKKEINEK RAKTÁRA.

FŐKÉPVISELETE:

Kast & Ehinger, G. m. b. H.
Stuttgart

König & Bauer, Würzburg

Hugo Koch, Leipzig

August Fomm, Leipzig

cégeknek.

VII., Burggasse 90.

Alapított 1878-ban.

*Kérem, mielőtt szükségletét fedezné gépek vagy
egyéb nyomdai cikkek bevásárlásában, gyáramat,
mely ma a legnagyobb az egész monarchiában,
szívesen meglátogatni, vagy írásbeli ajánlatot kérni.*

Magyarországi képviselő:

Nádor Lajos

Budapest, IX., Rákos-u. 2.

Könyv- és könyomdai
festékgyár.

WÜSTE F.

Iroda és raktár:

Budapest, VI., Király-utca 60. sz.

GYÁRT: könyv- és könyomdák részére való
fekete és színes, valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű festékeket.

Hengeranyag-gyár.

   Kencze-gyár.

CS. ÉS KIR. SZAB.

HERMANETZI

PAPIRGYAR RAKTARA

Budapest

VI. ker., Gyár-utca 64.

Alapított 1829. évben.

Levél-, könyv-, karton-,
nyomda-, író-, rajz-,
boríték-, csomagoló-,
göngy-, itatós-,
szürke- és min-
dennemű meri-
tett nyomda-
papirok.

MÁSOLÓ-,
SELYEM-
és VIRÁG-
SELYEMPAPIROK.

Merített író-, okmány-
és könyvpapirok.
PAPIZACSKÓGYÁR.
Mindennemű lemezek stb.

Államilag kedvezményezett első magyar
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKGYÁR.

KURZWEIL JÁNOS

ÉS TÁRSA BUDAPESTEN

47.004. és 53.406. számú
osztr.-magyar szabadalmak.

Telefon 56—64.

Gyár, iroda és raktár:
IX. ker., Márton-utca 19. szám.

Készít legjobb minőségű illusztráció-, ujság-,
mű-, díszmű- és mindenféle színes festékeket.

Patent gelatin hengeranyag.

Kitüntetések:

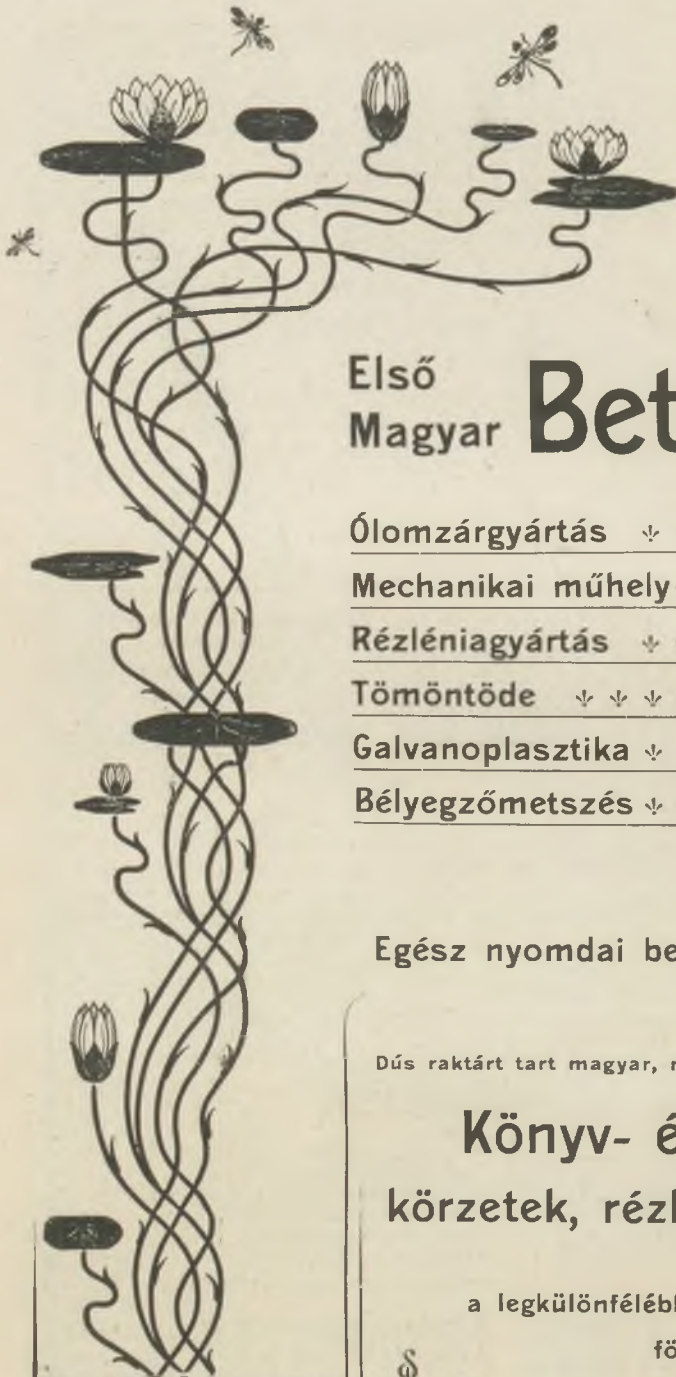
Temesvár 1891.
Philippopol 1892.
Országos Iparegyesület 1892.
Mill. kiállítás Budapest 1896.

SZEDŐSORZÓK

igazítható feszítővel, szabad. saját találmány.

Bronzok. ✧ Kenczék. ✧ Koromégetés.

Umido, könyomdászoknak nélkü-
lözhetlen nedvesítő-szer
vezérképviselősege.

Telefon
23—70.

Első Magyar **Betűöntöde**

Ólomzárgyártás ↓ ↓
Mechanikai műhely ↓
Rézléniagyártás ↓ ↓
Tömöntöde ↓ ↓ ↓ ↓
Galvanoplasztika ↓ ↓
Bélyegzőmetszés ↓ ↓

**Részvény-
Társaság**

BUDAPEST

VI., Desseffy-utca 32.

Egész nyomdai berendezések jutányosan
és gyorsan foganatosíttatnak.

Dús raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és bolgár ékezetű

**Könyv- és címzetűkben,
körzetek, rézléniák és kizárásokban,**

továbbá

a legkülönfélébb ékitmények és egyéb nyomdai
főszervevényekben.

UJDONSÁG!

EGYETEMES TABELLA-ALAPZAT

CZETTEL ÉS BENDTNER SZABADALMA.

- Nagy-Becskerek**
Gresits I.
Jokly Lipót.
Pleitiz Fer. Pál utóda (dr. Brajjer L. és Mayer R.).
- Nagy-Bittse**
Spiegel Samu.
- Nagy-Enyed**
Nagyenyedi könyvnyomda és papíráruhágyár r.-t.
- Nagy-Kálló**
Sarkadi József.
- Nagy-Kanizsa**
Fischel Fülöp.
Krausz és Farkas.
Wajdics József.
Weisz L. és F.
- Nagy-Károly**
Novák és Verő.
Róth Károly.
Sarkadi Nagy Zsigmond.
Wider Jakab.
- Nagy-Kúta**
Nagykútai és Monori könyvnyomda Nagy-Kátán.
- Nagy-Kikinda**
Kiadói nyomda. (tulajd.: Sedjakov Milán).
Milenkovits István.
Radák János.
- Nagy-Körös**
Bazsó Lajos.
Öttinger Kálmán.
- Nagylak**
Hubert Jenő.
- Nagy-Martón**
Gellis Henrik.
- Nagy-Mihály**
Landesmann B.
- Nagy-Rőcze**
Büchler Béla.
- Nagy-Szalonta**
Liebermann Mór.
Reich Jakab.
- Nagy-Szeben**
Drotleff József.
Krafft W.
Reissenberger Adolf.
Tipografia r.-t.
Tipografia Archidiecesana.
- Nagy-Szécsény**
Glattstein A.
- Nagy-Szent-Miklós**
Wiener Náthán.
- Nagy-Szombat**
Fiebig József.
Goldmann Miksa.
Horovitz Adolf.
Reisz Sarolta.
Winter Zsigmond.
- Nagy-Szőllős**
Doktor István.
- Nagy-Tapolcsány**
Platzko Gyula.
- Nagyvárad**
Ifj. Berger Sámuel.
Déry és Boros
Freund Lajos és Társa.
Helyi László.
Hönig I.
Láng József.
Laszky Ármin.
Neumana Vilmos.
Pauker Dániel.
Rákos Vilmos utóda.
Sonnenfeld Adolf.
Szenyi László-nyomda r.-t.
- Námesztó**
Schein M.
- Német-Bogsdán**
Rosner Adolf.
- Német-Palánka**
Kristófek József.
- Nezsider**
Horváth I.
- Nyirbátor**
Friegmann Lipót.
- Nyíregyháza**
Jóba Elek.
Piringer János (tulajdonos: Özv. Piringer Jánosné).
Szabolcsi Hírlap nyomdája (tulajd.: Székely Imre).
- Nyitra**
Huszár István.
Iritz Zsigmond.
Neugebauer Nándor.
Reicheles Lipót.
- Ó-Becse**
Gavansky M.
Löwy Lajos.
- Ó-Kanizsa**
Bruck P. Pál.
Schwartz A.
- Oravicza**
Kehrer C.
Wunder Károly.
- Orosháza**
Pless N.
Veres Lajos.
- Orsova**
Handl József.
Orsovai könyvny. r.-t.
- Ó-Széplak**
Nyittravölgyi gazd. egyesület nyomdája.
- Paks**
Rosenbaum Miksa E.
- Pancsova**
Jovanovics Testvérek.
Kosanics N. Miklós.
Vig Er.
Wittgischlager Károly.
- Pankota**
Ifj. Bod József.
- Pápa**
Goldberg Gyula.
Nobel Ármin.
Ref. főisk. nyomda.
- Pécs**
Madarász Béla.
Pécsi irad. és könyvny. r.-t.
Taizs József.
Wessely és Horváth.
- Pécska**
Ruber István.
- Perjámos**
Pirkmayer Alajos.
Sedjakov Milán.
- Petrozsény**
Figuli Antal.
- Pozsony**
Adler Zsigmond.
Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Eder István.
Freystadt M. L.
Katholikus nyomda.
Preisak Győző.
Wigand K. F.
- Pöstyén**
Oipsz H.
- Predmér**
Links M. utóda: Rosenzweig H.
- Putnok**
Gaertner Ignác.
- Püspök-Ladány**
Deutsch Izrael.
- Ráczeke**
Róde Mihály.
- Resicza**
Eisler József.
Hungaria-könyvnyomda.
- Rimaszombat**
Lévai Izsó.
Náray I. A.
Rábelly Miklós.
- Rozsnyó**
Kovács Mihály.
Sajóvidék nyomdája (tul.: Hermann I.).
- Rózsashegy**
Salva Károly.
- Salgó-Tarján**
Friedler Ármin.
Pollacsek József.
- Sárbogárd**
Spitzer Jakab
- Sárvár**
Stranz János.
- S.-A.-Ujhely**
Hegyalja-könyvnyomda (tul.: Alexander Vilmos).
Landesmann M. és Társa.
Löwy Adolf.
Pannonia-nyomda (tul.: Juresó és Ocskay).
Zemplén-nyomda (tulajd.: Ehlert Gyula).
- Sárospatak**
Ev. ref. főiskola nyomdája (hérló: Steinfeld Jenő).
- Segesvár**
Horeth Frigyes.
Jördens Testvérek.
- Selmeczbánya**
Bleyer Adolf.
Joerges A. özv.
- Sepsi-Szent-György**
Jókai-nyomda r.-t.
- Siklós**
Harangozó József.
- Sopron**
Breiner E. és Fia.
Hungária-nyomda.
Reininger Ármin.
Romwalter Alfréd.
Röttig Gusztáv.
Török és Kremszner.
- Stájerlak**
Rose V.
- Sümeg**
Horvát Oábor.
- Szabadka**
Bittermann József.
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Székely Simon.
- Szamos-Ujvár**
Auróra-nyomda (tulajd.: Todorán Endre).
Oör. kath. egyházmegyei nyomda.
- Szakolca**
Neumann, Teszlik és Tsa.
- Szarvas**
Sámuel Adolf.
Szikes Antal.
- Szász-Régen**
Burghardt Rezső.
Sebesch Károly.
- Szász-Sebes**
Stegmann János.
Winkler Lajos.
- Szászváros**
Minerva-nyomda r.-t.
Schäser A.
- Szatmár**
Litteczky Endre.
Morvai János.
Nagy Lajosné.
Pázmány-sajtó.
Weinberger Testvérek.
- Szeged**
Endrényi Imre.
Endrényi Lajos.
Engel Lajos.
Gönczi I. József.
Schulhof Károly.
Traub B. és Társa.
Várnay Lipót.
- Szeghalom**
Kovács Antal.
- Szegzárd**
Báter János.
Müller Mór.
Ujfalussy Lajos utóda (Molnár Mór).
- Székelyhid**
Kohn Sámuel.
- Székely-Keresztúr**
Szabó Testvérek.
- Székelyudvarhely**
Becsek D. Fia.
Betegh Pál.
- Székesfehérvár**
Debreczeni Gyula.
Kaufmann F.
Márián Pál.
Singer E.
Számmer Imre.
Számmer Kálmán.
Székesfeh. és Vidéke ny.
- Szempcz**
Fischer Náthán.
- Szentes**
Hollósy és Vajda.
Szentes és Vidéke nyomdája.
- Szent-Endre**
Schwarzcz I.
- Szent-Gotthárd**
Wellisch Béla.
- Szenicz**
Bezsó János és Társa.
- Szepes-Váralja**
Buzás Dénes.
- Szered**
Sternier Dávid.
- Szerencs**
Simon József.
- Szigetvár**
Corvina-nyomda.
Kozáry Ede.
- Szikszó**
Blank Simon.
- Szilágy-Somlyó**
Böloni Sándor.
Heimlich Weisz Katalin.
- Szill-Hadad**
Fein Sámuel.
- Szolnok**
Bakos István.
Fuchs Lipót.
Jász-Nagykún-Szolnok-megyei Lapok nyomdája (tul.: Vezéry Ödön).
Wachs Pál.
- Szombathely**
Bertalanffy József.
Egyházmegyei könyvny.
Gábrjel Ágoston.
Seiler H. utódai: Szele és Breifeld.
- Tab**
Pfeifer Ignác.
- Tapolca**
Löwy B.
- Tata**
Engländer és Társa.
Nobel Adolf.
- Temesvár**
Csanád-egyházmegyei nyomda.
Csendes J.
Délmagyarországi könyvnyomda.
Freund Gyula.
Mangold Sándor.
Posaune nyomdája.
Moravetz Gyula.
Stéger Ernő utóda.
Uhrmann Henrik.
Union-könyvnyomda (tul.: Ifj. Steiner Károly).
Véres Sámuel.
- Tisza-Füred**
Kohn Adolf.
Weissmann Sámuel.
- Tolna**
Weltmann Ignác.
- Tolna-Tamási**
Jeruzsálem Ede.
- Torda**
Berla Samu.
Harmath József (tulajd.: Özv. Harmath Józsefné).
- Torna**
Rosenblüth Simon.
- Török-Kanizsa**
Bruck P. Pál
- Török-Szent-Miklós**
Rubinstein Sándor.
- Trencsén**
Gansel Lipót.
Skarnitzl X. Fr.
- Turóc-Szent-Márton**
Ga-parik J.
Magyar nyomda (tulajd.: Özv. Moskóczy Ferenczné).
Turócszentmártoni nyomda r.-t.
- Új-Arad**
Mayr Lajos.
- Újpest**
Fuchs Antal.
Salgó Testvérek.
- Új-Verbász**
Verházi könyvnyomda (tulajd.: Boros György).
- Újvidék**
Fuchs Emil és Társa.
Hirschenhauser Benő.
Ivkovics György.
Miletics Szvetozár.
Popovics Testvérek.
- Ungvár**
Gellis Miksa.
Jäger Bertalan.
Lévai Mór.
Székely és Illés.
- Vác**
Kir. orsz. fegyintézet ny.
Kohn Mór.
Mayer Sándor.
- Vág Újhely**
Brück Samu.
Horovitz Adolf.
Pannonia-könyvnyomda.
- Versecz**
Gresits M.
Kehrer Lajos.
Kirchner Ernő.
Weitl és Veronits.
- Veszprém**
Egyházmegyei könyvny.
Köves és Boros.
Krausz A. Fia.
- Zala-Egerszeg**
Breisach Samu.
Özv. Tahy Rozália.
- Zala-Szent-Grót**
Nagy Sándor.
- Zenta**
Kabos Ármin.
Klenczky Cs. A.
Schwartz Sándor.
Zentai Hírlap nyomdája.
- Zilah**
Seres Samu.
- Zólyom**
Ifj. Nádossy Gyula.
Schlesinger Ignác.
- Zombor**
Bittermann Nándor.
Oblát Károly.
- Zsombolya**
Wunder Rezső.
- Zsolna**
Áldori Manó.

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WITTITZ
MANFRÉD

TELEFON 18-99

Autótypia
Phototypia
Chemigrafia
4-színű nyomás
Fotolithografia

BUDAPEST, VI. KIRÁLY UTCA 30.

A ZÁGRÁBI
PAPIRGYÁR-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
EGYEDULI MAGYARORSZÁGI ELÁRUSÍTOJA.

MOIRET F. ÖDÖN

papirnagykereskedése ~ ~ ~
~ ~ ~ és gyári papírraktára

Budapest, V., Báthory-utca 20.

Mindenféle író-, fogalmazó-, okmány-, nyomtató-,
illusztráció- s rajzpapírok raktára.

TELEFON 181.

A Grafikai Szende papirosa raktárából való.

Szines papírok ~ *Luxuspapírok*

Lemezek és fénylemezek

Itatóspapírok ~ *Kartonpapírok*

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

**GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE
BUDAPESTEN.**

Egyszerű gyorssajtók 2 vagy 4 festékdörzsölő hengerrel.
Kétszint nyomó gépek, 2 festékszerkezettel, 2 vagy 4 festékdörzsölő hengerrel.
Tégelynyomású gyorssajtók.
Önműködő késköszörülő-gépek.
Csomagoló- és simitósajtók.
Papírvágó- és papírfuró-gépek.
Aranyozó-, dombornyomású és kivágó-sajtók.

Használt gyorssajtók
alaposan kijavítva és átalakítva jótállás mellett jutányos árért eladók.

Körforgású nyomógépek.
újságok, könyvek és illusztrált művek egy- és többszínbeni nyomására, tőhéltesbitett fölcsér- és körbenforgó kész-hajtogató készülékkel.

Könyvnyomdai kézísajtók.

Tömdöntődei berendezések.

Könyvmdai gyorssajtók.

Transzmisszió-telepek.

Hungária akczidensz-gyorsajtók.